

Η ΓΛΩΣΣΑ

Η Γλώσσα είναι ένα συμβολικό σύστημα σημείων με το οποίο επικοινωνούν μεταξύ τους τα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας. Το σύστημα αυτό αποτελείται από τέσσερα (4) υποσυστήματα, τα οποία βρίσκονται σε λειτουργική σχέση μεταξύ τους. **Τα**

υποσυστήματα

της γλώσσας είναι: το συντακτικό, το σημασιολογικό, το φωνολογικό, το μορφολογικό και το πραγματολογικό.

Συντακτικό:

σύστημα κανόνων που καθορίζουν τις επιτρεπόμενες φράσεις σε μια γλώσσα

Μορφολογικό

: σύστημα γραμματικών κανόνων που διέπουν μια γλώσσα.

Σημασιολογικό

: σύστημα κανόνων που καθορίζουν την ερμηνεία των φράσεων, οι οποίες δημιουργήθηκαν από το συντακτικό σύστημα.

Φωνολογικό:

σύστημα κανόνων που υλοποιεί σε ακολουθία φθόγγων τις φράσεις.

Παραδειγματικός και συνταγματικός άξονας

Οι λέξεις και οι ομάδες λέξεων συνδιάζονται μεταξύ τους γραμμικά για να σχηματίσουν φράσεις. Συνδυάζονται πάνω σ'έναν οριζόντιο άξονα, το «συνταγματικό άξονα», σε αντίθεση με τον κάθετο άξονα που σχηματίζει τα παραδείγματα και ονομάζεται παραδειγματικός άξονας.

Συνταγματικός άξονας

άξονας

Ένα
Το μικρό
Αυτό το
κ.λ.π.

Μπορούμε να πούμε ότι η γλώσσα είναι ένα κανονικό εργαστήριο, ένας αργαλειός που με τα γλωσσικά επίπεδα (συντακτικό, σημασιολογικό, φωνολογικό, μορφολογικό) και τους γλωσσικούς άξονες (συνταγματικό και παραδειγματικό) υφάινει το λόγο. **Ικανότητα**

Γλώσσα

(ο λόγος μιας γλωσσικής κοινότητας)

του λόγου

Ομιλία

(ο ατομικός λόγος)

Γλωσσικές ποικιλίες

: η γλώσσα με την πολυμορφία της εκφράζει την πολυμορφία της κοινωνίας. Διακρίνονται σε:

A.

Ιστορικές

B.

Γεωγραφικές

Γ.

Κοινωνικές

Γεωγραφικές ποικιλίες

: ιδιώματα (Βόρεια, Νότια, Ανατολικά, Δυτικά) και διάλεκτοι (ποντιακά, καππαδοκικά, κατωιταλικά, τσακωνικά)

Κοινωνικές ποικιλίες:

Ειδικές γλώσσες: νομικών, μαθηματικών, χημικών, διοικητική, γιατρών, παράδων, ναυτικών κ.λ.π.

Ιδιογλωσσίες:

γλωσσολαλιά, συνθηματική γλώσσα (αργκό, γλώσσες μυστικών εταιριών κ.λ.π.)

Διάφορες

: ανάλογες με την ηλικία, το φύλο, τη μόρφωση, την καταγωγή, το επάγγελμα, την ιδεολογία, την κοινωνική τάξη, κ.λ.π.

Η σπουδαιότητα

της γλώσσας για τον άνθρωπο βρίσκεται στις λειτουργίες της: αναφορική, συναισθηματική, βουλευτική, φατική, μεταγλωσσική, ποιητική.

Η γλώσσα είναι κεντρικό φαινόμενο της ανθρώπινης συμπεριφοράς γιατί είναι μέσο επικοινωνίας, κανάλι αυτοέκφρασης, μέσο σκέψης και προαγωγής της σκέψης, μέσο μεταβίβασης γνώσεων, πολιτισμού και αγωγής, παράγοντας εθνικής συνοχής.

Κυρίαρχος ο

επικοινωνιακός

ρόλος της γλώσσας

Επίπεδα κατάκτησης γλώσσας

Literacy: εγγραμματοσύνη - αλφαβητισμός

Ο όρος ερμηνεύεται ως απόκτηση δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής με τη στενή του έννοια.

Ενώ ευρύτερα η απόκτηση της Literacy χαρακτηρίζει τον

μορφωμένο άνθρωπο,

ο οποίος έχει αναπτύξει την προφορική και τη γραπτή του γλώσσα καθώς και την ικανότητα ελέγχου της ζωής του και του περιβάλλοντος ορθολογικά, με το λόγο.

Ο γνωστός θεωρητικός της Literacy, Olson διακρίνει δύο προσανατολισμούς σύμφωνα με τους οποίους οι ορισμοί της εγγραμματοσύνης ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες:

1. Σε εκείνους που θεωρούν ότι η απόκτηση των ικανοτήτων ανάγνωσης και γραφής αποτελούν σκοπό και
2. Σε εκείνους που θεωρούν ότι είναι διαδικασία

Ως σκοπός: «Η γνώση για τη γνώση», μια πορεία προκαθορισμένη που ολοκληρώνεται με την επίτευξη των επιμέρους στόχων.

Ως διαδικασία: Η εγγραμματοσύνη αποτελεί το μέσον για την κατάκτηση άλλων γνώσεων, δεν ολοκληρώνεται γιατί είναι συνεχείς και διαρκής.

Έτσι η εγγραμματοσύνη ως διαδικασία επικεντρώνεται στον επικοινωνιακό στόχο της γλώσσας.

Κριτική Literacy: συμμετοχή στην πολιτιστική - πολιτική, οικονομική ζωή της κοινωνίας, η πολιτική χειραφέτηση.

Οι λειτουργίες επικοινωνίας της γραπτής γλώσσας

Σύμφωνα με τις σύγχρονες απόψεις της Ψυχογλωσσολογίας η ανάγνωση - δηλ. η αποκωδικοποίηση των γραπτών συμβόλων και η κατανόηση του περιεχομένου, σύμφωνα με τις δεξιότητες κατανόησης της προφορικής γλώσσας - είναι μια πολύπλοκη δραστηριότητα που περιλαμβάνει:

- α) Τη δεξιότητα αποκωδικοποίησης,
- β) Την κατανόηση του προφορικού λόγου, αλλά και
- γ) Την εξοικείωση του αναγνώστη με τα ειδικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου. Η γνώση αυτών των χαρακτηριστικών είναι καθοριστικός παράγοντας στην επιλογή των στρατηγικών διδασκαλίας της πρώτης ανάγνωσης και γραφής.

Τα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου είναι:

1. Το κανάλι επικοινωνίας. Η ύπαρξη γραπτού μηνύματος συνεπάγεται την αναγκαιότητα αποκωδικοποίησης του γραπτού λόγου και τη δυνατότητα απόλυτου ελέγχου πάνω στο κείμενο.
 2. Απουσία αμεσότητας και αλληλόδρασης πομπού και δέκτη.
 3. Απαιτείται σαφήνεια και πληρότητα, γιατί απευθύνεται σε μια ποικιλία από δέκτες.
 4. Απόσταση χρόνου και χώρου. Ο αναγνώστης οφείλει να συλλάβει τους χωρο-χρονικούς όρους παίρνοντας υπόψη τον περίγυρο αναφοράς του πομπού-συγγραφέα.
 5. Υψηλός βαθμός αφαίρεσης του αναφερόμενου. Συνήθως το περιεχόμενο του κειμένου αναφέρεται σε αντικείμενα ή γεγονότα που δεν εμπίπτουν άμεσα στην αντίληψη του αναγνώστη-δέκτη.
 6. Η διάρκεια του γραπτού. Ο γραπτός λόγος είναι «εν δυνάμει» διαρκής, είναι ένα είδος μνήμης που επιτρέπει την επικοινωνία με πρόσωπα από το παρελθόν.
 7. Η μετατόπιση του γραπτού και η εχεμύθειά του (π.χ. οι επιστολές).
 8. Δυνατότητα ετερόχρονης επικοινωνίας μεταξύ πομπού και δέκτη μέσω του γραπτού.
 9. Ατομική και συλλογική ωφελιμότητα του γραπτού.
- Δυνατότητα εμπειριστωμένου ελέγχου και διαλογισμού πάνω στις ιδέες, τις σκέψεις, τα

συναισθήματα και τα βουλήματα που αναφέρει το περιεχόμενο του εντύπου.

10. Οικονομικός και γρήγορος τρόπος μετάδοσης μηνυμάτων με τα έντυπα.

Η συνειδητοποίηση των λειτουργιών της γραπτής γλώσσας, η αντίληψη της κοινωνικής χρησιμότητας και της επικοινωνιακής αξίας του γραπτού λόγου από το παιδί, συμβάλλουν στην δραστηριοποίηση των κινήτρων του για την απρόσκοπτη εκμάθηση της ανάγνωσης και της γραφής.

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 δόθηκε μεγάλη έμφαση στη μελέτη της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού και το μεγαλύτερο μέρος των μελετών αναφερόταν στη γραμματικο-συντακτική ανάπτυξη της γλώσσας και ένα μικρό μόνο μέρος στη φωνολογική ανάπτυξη. Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας παρουσιάστηκαν αρκετές μελέτες για το σημασιολογικό μέρος της γλωσσικής ανάπτυξης. Οι τρεις αυτοί τομείς, φωνολογική, συντακτική και σημασιολογική ανάπτυξη, συγκροτούν το **δομικό** στοιχείο της γλώσσας. Όταν το παιδί κατέχει τους τρεις αυτούς τομείς, υποθέτουμε ότι κατέχει τη γλώσσα, διαθέτει τη

ικανότητα

(linguistic competence). Ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται η γλώσσα προσδιορίζει το

λειτουργικό

στοιχείο της γλωσσικής λειτουργίας, που ονομάζεται

γλωσσική απόδοση

(linguistic performance). Για τη μελέτη των δύο αυτών τομέων της γλώσσας έχει

διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια ένας ιδιαίτερος κλάδος, η

Ψυχογλωσσολογία

Επίσης, η κατάκτηση της γλωσσικής ανάπτυξης σε επιμέρους λειτουργικούς τομείς και αναπτυξιακά στάδια είναι μια επιστημονική μεθοδολογική αναγκαιότητα. Είναι αναμφισβήτητο ότι η γλωσσική λειτουργία και ικανότητα γίνεται αντιληπτή ως ένα αδιάσπαστο, σύνθετο και ενιαίο λειτουργικό πλέγμα και η διάσπαση του πλέγματος αυτού στις επιμέρους συνιστώσες του γίνεται με σκοπό την αναλυτική και συστηματική μελέτη του.

1.

Η ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η φωνολογική ανάπτυξη αναφέρεται στη γνώση που αποκτά το παιδί, ώστε να μπορεί να διακρίνει, να κατανοεί και να παράγει τους συνδυασμούς των ήχων της ομιλίας: Η ανάπτυξη του φωνολογικού συστήματος συντελείται πιο έκδηλα στο πρώτο έτος της ζωής του παιδιού. Έτσι η χρονική διάρκεια αυτών των 12 πρώτων μηνών χαρακτηρίζεται ως προπαρασκευαστική περίοδος της γλωσσικής ανάπτυξης. Η φωνολογική ανάπτυξη συνεχίζεται και στα επόμενα χρόνια και ολοκληρώνεται κατά ένα μεγάλο μέρος με το τέλος της προσχολικής ηλικίας. Συνήθως ακολουθεί τα επόμενα στάδια:

Γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού

Συντάχθηκε απο τον/την Ολγα Μουσιου
Τρίτη, 17 Αύγουστος 2010 10:41 -

α.
Οι πρώτες άναρθρες φωνές
(κλάμα, γουργουρίσματα, ευχάριστες φωνούλες) αντανακλούν τη φυσιολογική κατάσταση του παιδιού (από 0 - 3ο μήνα).

β.
Το βάδισμα
(συστηματικότερο γουργούρισμα, κανονικότερη παραγωγή ήχων) αποτελεί μια λαρυγγοφαρυγγική άσκηση των φωνητικών οργάνων και μηχανισμών της ομιλίας (από τον 4ο - 8ο μήνα).

γ.
Ιδιόρρυθμα φωνολογικά σύνολα
(πιο συστηματική παραγωγή ήχων, ηχολαλία), (από τον 8ο - 11ο μήνα)

δ.
Οι λέξεις
(τέλος 1ου έτους)

Ηλικία	Αριθμός λέξεων
12 μήνες	3
18 »	22
24 »	272
30 »	446

2.
Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Η συντακτική ανάπτυξη της γλώσσας του παιδιού αναφέρεται στη διαδικασία απόκτησης των αρχών δομής των λεξικών στοιχείων της γλώσσας. Στη μελέτη αυτού του τομέα της γλωσσικής ανάπτυξης δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, κυρίως με τις έρευνες των N. Chomsky, D. Mc Neill & R. Brown. Η πορεία της συντακτικής ανάπτυξης-ακολουθεί τα εξής στάδια:

A.
Η πρώτη τη περίοδος της συντακτικής ανάπτυξης
(0 - 3 χρόνια)
1. Το πρώτο μέρος της συντακτικής ανάπτυξης (0-2 χρόνια)

α. Το ολοφραστικό στάδιο (10 - 12 μηνών)

Λέξη - πρόταση. Συγκρητικός λόγος

β. Το μεταβατικό στάδιο (12 - 18 μηνών)

Δύο ή περισσότερες λέξεις

γ. Το στάδιο των προτάσεων των 2 λέξεων

Η αρχή της συντακτικής δομής (18 - 20 μηνών)

Τηλεγραφικός λόγος

Δομή των προτάσεων (Dale, 1972)

(Αξ.1) + Αν

Π Αν + (Αξ.2)

Αν + Αν

Π= Πρόταση, Αξ=αξονική λέξη, Αν= ανοιχτή λέξη, ()= προαιρετική εμφάνιση της λέξης

2.

Το δεύτερο μέρος της συντακτικής ανάπτυξης

(2 - 3 χρόνια)

Προτάσεις τριών λέξεων. Δομή πρότασης:

Υποκείμενο - Ενέργεια - Αντικείμενο (π.χ. μαμά παίρνει μπάλα)

Υποκείμενο - Ενέργεια - Τόπος (π.χ. μαμά πάει έξω)

B.

Η δεύτερη περίοδος της συντακτικής ανάπτυξης

(3 - 5 ή 6 χρόνια)

Πρόοδος μεγάλη στο τομέα της κατανόησης και της παραγωγής λόγου. Ανάπτυξη των γλωσσικών μετασχηματισμών (ερωτήσεις, αρνητικές προτάσεις).

Παράγοντες που συμβάλλουν στη συντακτική ανάπτυξη

Είναι: η αυθόρμητη και η προκαλούμενη μίμηση της γλώσσας των ενηλίκων, η ενθάρρυνση των γονέων και ο ενεργητικός ρόλος του παιδιού.

3.

Η ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ανάπτυξη του σημασιολογικού τομέα της παιδικής γλώσσας αναφέρεται στη μάθηση του εννοιολογικού περιεχομένου της γλώσσας και πιστεύεται ότι ολοκληρώνεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, στα 8 περίπου χρόνια της ηλικίας του παιδιού. Η πλήρης ανάπτυξη του σημασιολογικού συστήματος περιλαμβάνει την ανάπτυξη πολλών επί μέρους τομέων, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι:

α. Ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου του παιδιού

β. Η απόκτηση της έννοιας που αντιστοιχεί στην κάθε λέξη

γ. Η συσχέτιση των εννοιών των λέξεων

δ. Η απόκτηση της σύνθετης διαδικασίας που καθορίζει τη δομή των εννοιών των λέξεων στην πρόταση.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Τα θεωρητικά μοντέλα τα οποία επιχειρούν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο της γλωσσικής απόκτησης έχουν εμφανή την επίδραση των διαφορετικών φιλοσοφικών τάσεων, όπως του εμπειρισμού και του ορθολογισμού. **Οι εμπειριοκρατικές θεωρίες**, με κυριότερη το **συμπεριφορισμό**

(B. F. Skinner), υποστηρίζουν ότι η απόκτηση της γλώσσας είναι αποτέλεσμα της συσσωρευμένης εμπειρίας, από την επίδραση των περιβαλλοντικών ερεθισμάτων, σύμφωνα με τη μέθοδο της κλασικής και της συντελεστικής υποκατάστασης.

Οι βιολογικές - γενετικές θεωρίες

, επηρεασμένες από τη φιλοσοφία του ορθολογισμού υποστηρίζουν ότι η γλωσσική μάθηση του παιδιού οφείλεται στην ύπαρξη έμφυτων γλωσσικών δομών, οι οποίες ενεργοποιούνται

σε συνάρτηση με τη βιολογική-γνωστική του ωριμότητα. Πρώτος ο Eric Lenneberg (1967) τόνισε τη βιολογικά καθορισμένη ικανότητα του ανθρώπου για την απόκτηση της γλώσσας. Κύριος εκπρόσωπος της άποψης αυτής είναι ο Noam Chomsky, ο οποίος θεωρεί ότι η γλωσσική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία ανακάλυψης των μετασχηματιστικών αρχών που συνδέουν την επιφανειακή δομή μιας συγκεκριμένης γλώσσας (δηλαδή τη φραστική δομή της γλώσσας) με τα υποκείμενα καθολικά στοιχεία της βαθιάς δομής της γλώσσας. Επίσης ο Chomsky υποστηρίζει ότι το παιδί κατορθώνει να ανακαλύψει την καθολική γλωσσική δομή της μητρικής του γλώσσας χάρη σε έναν έμφυτο μηχανισμό που διαθέτει, το «μηχανισμό γλωσσικής απόκτησης» (Language Acquisition Device) L.A.D. Μια νεότερη ερμηνευτική θεώρηση της γλωσσικής μάθησης παρουσιάζει

η γνωστική θεωρία

(J Piaget, Macnamara) σύμφωνα με την οποία το παιδί αρχικά, ενεργώντας πάνω στα αντικείμενα του περιβάλλοντός του, αποκτά προγλωσσικές νοητικές αναπαραστάσεις τις οποίες στη συνέχεια μεταφράζει σε γλωσσικές, με τη βοήθεια γενικότερων «μηχανισμών γνωστικής απόκτησης» (Cognitive Acquisition Devices) C.A.D., που συμβάλλουν στη λειτουργία γενικών στρατηγικών μάθησης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η γλώσσας της οικογένειας . Η ποιότητα της γονεϊκής φροντίδας και της γλωσσικής αλληλεπίδρασης παιδιών-γονέων. (ενθάρρυνση, επιδοκιμασία, διευκολυντικές συνθήκες)

- . Το μέγεθος της οικογένειας. Όσο μεγαλύτερη είναι η οικογένεια τόσο λιγότερες είναι οι ευκαιρίες για γλωσσική αλληλόδραση κάθε παιδιού με τους γονείς.
- . Η σειρά γέννησης του παιδιού. Πιο ευνοημένο το πρωτότοκο.
- . Η χρονική απόσταση γέννησης του ενός παιδιού από το άλλο.
- . Μορφωτικό - οικονομικό επίπεδο οικογένειας

Η έρευνα του B. Bernstein: υποστηρίζει την αιτιώδη σχέση μορφωτικο-οικονομικής θέσης της οικογένειας και της σχολικής επιτυχίας του παιδιού, εξαιτίας της διαφορετικής γλωσσικής μορφής που χρησιμοποιούν για την επικοινωνία μεταξύ τους τα άτομα κάθε μορφωτικο-οικονομικού κοινωνικού στρώματος.

Περιορισμένος κώδικας επικοινωνίας

(restricted code)

Είναι γραμματικά και σημασιολογικά απλός, συντακτικά και λεξιλογικά φτωχός και σύντομος. Χρησιμοποιείται από τα κατώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα.

Επεξεργασμένος κώδικας επικοινωνίας

(elaborated code).

Έχει σύνθετη δομή, πλούσιο λεξιλόγιο, συντακτική πληρότητα, ευρεία χωρο-χρονική διάσταση, εκφράζει αφηρημένη σκέψη και προσωπικά συναισθήματα. Χρησιμοποιείται από τα ανώτερα μορφωτικο-οικονομικά στρώματα.

Στις Η.Π.Α. τη δεκαετία 1960, η υπόθεση της «πολιτιστικής αποστέρησης» οδήγησε στην απόφαση παρέμβασης με εκπαιδευτικά προγράμματα «αντισταθμιστικής αγωγής», τα οποία απέτυχαν.

Η έρευνα του

Labov

: υποστηρίζει και αποδεικνύει ότι η χρήση του περιορισμένου κώδικα επικοινωνίας δε συνιστά γλωσσική ανεπάρκεια, ούτε καθορίζει τη γνωστική ταυτότητα του ομιλητή.

Συμπεράσματα

- . Σεβασμός στην όποια πολιτιστική και γλωσσική κληρονομιά των παιδιών.
- . Αναγνώριση της λειτουργικότητας της κοινωνικής πολυγλωσσίας.
- . Διαφοροποίηση της σχολικής εργασίας σύμφωνα με τις ανάγκες και δυνατότητες κάθε παιδιού.
- . Παράλληλη βοήθεια ένταξης στην πραγματικότητα του σχολείου.
- . Προσπάθεια αποδόμησης της γλωσσικής διάκρισης των δύο φύλων.

ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Η **σκέψη** αφορά το νοητικό χειρισμό των προσληφθεισών πληροφοριών και θεωρείται ως «εσωτερική αναπαράσταση των γεγονότων». Εκδηλώνεται ως ένδειξη προσοχής, έκφραση γνώμης, λύση προβλημάτων, λογική - μαθηματική, ονειροπόληση, αυτιστική σκέψη, δημιουργική κ.λ.π.

Η σχέση σκέψης και γλώσσας αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο, είναι όμως μια σχέση πολυσύνθετη της οποίας η φύση δύσκολα προσδιορίζεται εξαιτίας του πολύπλοκου χαρακτήρα και της σκέψης και της γλώσσας.

Η

Μπιχεβιοριστική άποψη

θεωρεί ότι η σκέψη είναι μια μορφή γλώσσας μη-φωνούμενης (υπεροχή της γλώσσας).

Η

θεωρία της «γλωσσικής σχετικότητας»

των E. Sapir & B. Whorf υποστηρίζει ότι η γλώσσα επηρεάζει καθοριστικά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι σκέπτονται ή αντιλαμβάνονται τον κόσμο.

Ο

J. Piaget

είναι από τους κυριότερους εκπροσώπους της άποψης ότι η γλώσσα εξαρτάται από τη σκέψη και τη νοητική ανάπτυξη του ατόμου (εγωκεντρικός λόγος του παιδιού).

Η

θεωρία του L. Vygotsky

υποστηρίζει ότι σκέψη και γλώσσα αναπτύσσονται αρχικά ως ανεξάρτητες γνωστικές λειτουργίες: προ-νοητική γλώσσα και προ-γλωσσική σκέψη.

Στην ηλικία των 2 ετών περίπου οι δύο ανεξάρτητες λειτουργίες συναντώνται και συμβάλλουν στην εμφάνιση μιας άλλης μορφής γνωστικής συμπεριφοράς. Η προ-νοητική γλώσσα γίνεται κοινωνική γλώσσα και καθιστά δυνατή τη διεκπεραίωση της εξωτερικής επικοινωνίας, ενώ η προ-γλωσσική σκέψη γίνεται εσωτερικός λόγος και συμβάλλει στην εσωτερική τακτοποίηση των σκέψεων.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ

1. **ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ - ΤΑΞΗ** . Ικανότητα να διαλέγει την πληροφορία, να την ταξινομεί, να την κατηγοριοποιεί, να την τιτλοφορεί.
- . Ικανότητα σωστής προσάρμοσης (δηλ. πού ανήκει κάτι, τι λείπει από κάπου).
 - . Ικανότητα αναγνώρισης των μερών που ανήκουν σε ένα σύνολο.
 - . Ικανότητα να αναλύει ένα σύνολο σε διάφορα μέρη.
 - . Αναγνώριση αλληλουχιών (μικρός - μεγάλος - μεγαλύτερος, αρχή - μέση - τέλος, πρώτος - δεύτερος - τρίτος - - τελευταίος)

2.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΧΩΡΟΥ

- . Πορεία από αριστερά προς τα δεξιά
- . Αναγνώριση δεξιά - αριστερά
- . Συντονισμός ματιού - χεριού - ποδιού
- . Κατεύθυνση στο χώρο
- . Κρίση πάνω σε έννοιες του χώρου

3.

ΟΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

- . Ικανότητα παρατήρησης
- . Ικανότητα διάκρισης: μορφή, περίγυρος, μέγεθος, χρώμα
- . Οπτική μνήμη
- . Μνήμη αλληλουχιών
- . Κατανόηση του οπτικού μηνύματος

4.

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ - ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- . Λεξιλόγιο επαρκές
- . Κατανόηση των εννοιών που εκφράζονται με λέξεις
- . Γλωσσικός συλλογισμός
- . Αναγνώριση της ιδιαιτερότητας των αντικειμένων, των συμβόλων, των λέξεων.
- . Κατανόηση ότι ένα σημείο, ήχος, δομή παριστάνει ένα αντικείμενο ή μια ιδέα.

5.

ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

- . Ικανότητα ακρόασης
- . Ικανότητα διάκρισης ήχων
- . Ακουστική μνήμη
- . Μνήμη ηχητικών ακολουθιών

. Κατανόηση ακρόασης

6.

ΑΠΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

. Ικανότητα διάκρισης

. Κατανόηση με μνήμη

7

. ΣΧΕΣΕΙΣ ΧΡΟΝΟΥ

. Έννοια του χρόνου

. Ρυθμός

8.

ΑΥΤΟΕΛΕΓΧΟΣ - ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ

**ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΛΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ
ΗΧΟΥ-ΕΙΚΟΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΕΣΗ ΝΟΗΜΑΤΟΣ**

Sally Smith